

Motion till riksdagen 2012/13:So14

**av Tuve Skånberg och Annelie Enochson (KD)
med anledning av prop. 2012/13:107**

Upphävande av kravet på sterilisering för ändrad könstillhörighet

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om upphävande av kravet på sterilisering för ändrad könstillhörighet i proposition 2012/13:107.

Motivering

Regeringen lade den 14 mars fram propositionen 2012/133:107 Upphävande av kravet på sterilisering för ändrad könstillhörighet, med förslag till lagändring för proceduren kring personer som fått tillstånd att genomgå ett könsbyte. Den punkt i lagen som föreslås förändras är ett upphävande av den hävdvunna proceduren att en kvinna som genomgår ett könsbyte till man därmed också opererar bort möjligheten att fortplanta sig som kvinna, och motsvarande för en man.

Den föreslagna lagförändringen får långtgående konsekvenser, av vilka den mest centrala är att Sverige därmed skulle införa möjligheten att skapa ett tredje kön, kallat ”person” i lagtexten – män som föder barn. Detta är ett mycket drastiskt steg som det saknas goda skäl att införa. Därtill finns det stora svagheter i lagens förarbete, och den aktuella propositionen borde därför inte ha lagts fram.

Den statliga Könstillhörighetsutredningen 2007 gjorde en noggrann genomgång av medicinska, psykologiska och juridiska hänsyn beträffande behandling av personer som lider av diagnosen könsidentitetsstörning. Den slog fast att det i grunden är ”rimligt att kräva att en person som har kvinnlig könstillhörighet inte har manliga könskörtlar och tvärtom. Även om det framstår som ett extremt undantagsfall, vill vi undanröja möjligheterna att en person som är folkbokförd som man föder ett barn”.

Fel! Okänt namn på

Utredningen beaktade även medicinska skäl till att bibehålla nuvarande lagstiftning på grund av de medicinska riskerna med att behålla de kvinnliga fortplantningsorganen samtidigt som patienten i övrigt opereras om till man. En sådan operation medför med nödvändighet en hormonbehandling, och de ökade riskerna för bl.a. cancer hos patienten ansågs av de enhälliga utredarna utgöra goda skäl att avstå från att införa en sådan möjlighet.

Ett argument mot dagens lagkrav på sterilisering vid könsbyte har varit att detta är ett påtvingat oåterkalleligt fysiskt ingrepp. Men steriliseringen är inte påtvingad, och inte heller oåterkallelig, eftersom blockeringen av sädes-/ägglare kan återställas. Hormonbehandlingen i sig leder dessutom till sterilitet visar utredningen, "För både man-till-kvinna-transsexuella och kvinnatill-man-transsexuella gäller att infertilitet normalt uppträder efter en tids hormonterapi". Fertiliteten kan återkomma om hormonbehandlingen avbryts.

Enbart sterilisering vid könsbyte tillämpas dock så gott som aldrig. I princip alla transsexuella som opereras vill att deras ursprungliga könskörtlar tas bort. Endast en man av över 500 opererade personer sedan 1972 har valt att behålla sina könskörtlar.

Det kan också tilläggas att den lagändring som propositionen föreslår berör extremt få människor i världen, och det är fullt möjligt att den aldrig någonsin kommer att komma till användning i Sverige. Lagstiftningen är alltså en extrem särslagstiftning.

Könstillhörighetsutredningen slog fast att önskemålen om att skapa ett nytt kön mitt emellan man och kvinna helt enkelt saknar efterfrågan. De föreslog i stället att lagstiftningen anpassas till den praxis som sjukvården arbetat fram tillsammans med de patienter som beviljats könsbyte. "Enligt vår uppfattning utgör förslaget i denna del en kodifiering av den praxis som råder i könstillhörighetsärenden och, som ovan nämnts, står väl i överensstämmelse med de önskemål som i princip alla transsexuella har."

Med yrkesexpertisen i ryggen tycks det alltså tydligt att kraven på att med lagens stöd bifalla de extrema undantagsfall där någon önskar opereras till man men samtidigt ha kvar möjligheten att få barn inte är medicinskt motiverade. Könstillhörighetsutredningen anför dessutom att en sådan önskan kan ha psykiatriska orsaker och behandlas därefter, snarare än att bifallas av lagstiftaren. Som utredarna skriver: "Detta skulle möjligen tala för att patienten inte är transsexuell utan har någon annan form av psykiatrisk diagnos".

Även vad gäller de eventuella barn som skulle födas och växa under dessa omständigheter finns allvarliga frågetecken kring hur ett sådant barn skulle kunna relatera till både sin förälder och sin egen könstillhörighet. Frågetecken som är alltför viktiga för att avfärdas som nedsättande mot den vuxne. Lagstiftaren har alltid att i första hand ta hänsyn till den svagare parten, i det här fallet barnen, i enlighet med FN:s barnkonvention. Utredarna understryker därför också att diskrimineringsargumentet inte på något sätt är tillämpligt i det här fallet: "Det kan inte anses diskriminerande eller nedsättande på något sätt att konstatera att en förälders transsexualitet sannolikt innebär en viss förvirring för ett barn."

Rent lagstiftningsmässigt är det också ett problem att det finns en alltför svag beredning av denna proposition som syftar till att införa ett tillstånd där

Fel! Okänt namn på

en juridisk man kan föda barn, dvs. skulle ha två kön, både man och kvinna. Konsekvenserna av en sådan dubbel könstillhörighet är inte utredda, varken ur barnets synvinkel eller ur juridisk synvinkel. Denna svaga beredning strider mot grundlagens krav på lagstiftaren, vilket bekräftas av att en jurist i lagrådet riktat skarp kritik mot regeringens proposition med hänvisning till det svaga förarbetet: ”En av Lagrådets centrala uppgifter är att granska hur framlagda förslag förhåller sig till rättsordningen i övrigt (8 kap. 23 § 1 rege- ringsformen). En förutsättning för att Lagrådet ska kunna göra en sådan granskning är att det i beredningsunderlaget för framlagda förslag finns en analys av denna fråga. Det underlag som finns i detta hänseende när det gäller det nu framlagda förslaget uppfyller uppenbarligen inte heller enligt regering- ens bedömning de krav som man normalt bör ställa eftersom man förklarar sig ha för avsikt att tillsätta en utredning med uppgift att utreda de frågor som egentligen borde vara utredda innan ett förslag lades fram. Från de synpunkter som Lagrådet har att beakta måste alltså underlaget för de framlagda försla- gen anses vara behäftat med betydande brister.”

Bland de remissinstanser som förordar ytterligare analys av de juridiska konsekvenserna samt uppföljning av rättstillämpningen märks Kammarrätten i Stockholm, Socialstyrelsen, Karolinska institutet, Barnombudsmannen, Juridiska fakultetsnämnden vid Uppsala universitet, Juridiska fakultetsnämnden vid Lunds universitet, Ungdomsstyrelsen, Södermanlands läns landsting, Västra Götalands läns landsting, Akademikerförbundet SSR och Rädda Bar- nen.

Riksdagen bör därför avslå propositionen i avvaktan på en mer grundlig beredning.

Stockholm den 2 april 2013

Tuве Skånberg (KD)

Annelie Enochson (KD)